

Videoförhör med tre barn angående misstanke om barnmisshandel i brottmål och i barnavårdsutredning

Bo Edvardsson

Örebro universitet

**Institutionen för juridik, psykologi och socialt arbete
2012**

Sammanfattning. Syftet är att klargöra metod- och tankefel vid sex videoförhör med tre barn gällande misstanke om barnmisshandel. Bland annat ignoreras alternativa hypoteser och mängder av påverkande frågeteknik används i de sex polisförhören.

Uttalanden från förhørsledare respektive barn separeras i kolumner vid granskningen. Vissa frekvenser av nyckelord beräknas. Påverkande förhörsteknik tydliggörs.

Bakgrund

Jag har av advokat AA den xxxxxx fått i uppdrag att sakkunniggranska videoförhör angående misstänkt barnmisshandel. Advokat AA:s begäran har varit att jag skall granska misshandelshypotesen utifrån befintliga data i främst videoförhören. Jag har haft tillgång till förhørsutskrifter och fått se på och kontrollera mot banden genom att de kort tid tillhandahölls av kammarrätten till advokat AA. Därutöver har jag haft tillgång till socialnämndens utredning jml 50§ SoL, BUP:s yttrande samt länsrättens dom avseende LVU. Mitt yttrande skrivs för att användas vid kammarrättens prövning avseende LVU-omhändertagande.

Den sakkunniges utgångspunkter

Mina utgångspunkter utgörs av principer som är grundläggande inom kritisk-vetenskaplig metodik och av den forskning som föreligger inom psykologins kunskapsområden, så långt den är känd av mig. Det är också en viktig utgångspunkt för alla involverade myndigheter att Regeringsformen 1 kap. 9§ föreskriver "*saklighet och opartiskhet*" vid myndighetsutövning. Detta innebär t ex i en rimlig tolkning att en utredare

måste arbeta med lika ansträngning för att söka evidens såväl för som emot en misshandelshypotes. Detta innebär rimligen också att alternativa hypoteser noga måste prövas. Detta innebär rimligen därutöver att påverkan på förhörda genom t ex förutsättande, pressande, ledande etc. situationer och frågor skall undvikas och kontroller ske i den mån detta inte helt kan undvikas. Kontroller kan t ex ske genom ledande frågor i motsatt riktning. Det är också så komplext att svaret på en viss fråga påverkas av samtliga föregående frågor och svar och andra påverkningar, inte bara av närmast föregående fråga. Närmast föregående fråga kan vara neutral, men svaret kan ändå styras av tidigare ledande frågor eller av ledtrådar i situationen i övrigt, t ex ansiktsuttryck m.m. Jag skall här antyda en del påverkande faktorer vid förhör.

I. Faktorer före förhöret som kan påverka enskilda svar

- barnets kunskaper, erfarenheter direkt erhållna eller via media
- barnets begreppsliga och språkliga förmåga
- situationer och händelser, t ex vuxnas agerande, omedelbart omhändertagande, transport till förhör, vad som händer på förhørsplatsen före förhöret och hur barnet tolkar situationer och händelser
- budskap och förväntningar från vuxna före förhöret
- budskap och förväntningar från andra barn före förhöret
- vilken uppfattning barnet bibringats om vad förhöret gäller och om betydelsen av att lämna sanna uppgifter
- ev motiv att ändra på uppgifter

II. Faktorer under förhöret som kan påverka enskilda svar

- förhørsledarens yttranden
- förhørsledarens paraspråk (dvs. fenomen kopplade till tal som inte är ord, t ex tonfall, tempo, pauser, skratt, hummanden, harklingar osv.)
- förhørsledarens icke-verbala tecken/ s.k. kroppsspråk, t ex blickar, ansiktsuttryck, gester, hållning, rörelser/förflyttningar, avstånd till den förhörde
- rumsliga och tekniska förhållanden, t ex närvaro av lekobjekt, ritmateriel, möbleringens art och utformning mm

Vid ett svar på en viss fråga nr n råder en situation enligt figur 1 varvid alla föregående faktorer, frågor och svar kan tänkas påverka svaret n (längst ner).

Före-faktorer vad gäller situationer,
budskap, egna tolkningar mm

Rumsliga, materiella faktorer
vid förhöret

Fråga 1 (+ paraspråk + icke-verbala tecken)	Svar 1
Fråga 2 (++)	Svar 2
Fråga 3 (++)	Svar 3
...	...
Fråga n-1 (++)	Svar n-1
Fråga n (++)	Svar n

Det går inte att först påverka ett barn med t ex budskap före förhöret eller ledande frågor i början av förhöret och sedan ställa neutrala frågor och hävda att svaren på dessa skulle vara tillförlitliga. Det är också så att barnets svar innebär en inläring, t ex kan felaktig inläring av svar ske i förhör. Svaren kan befästas genom konsekvensstyrd inläring, t ex genom att de väcker intresse, gillande etc. hos förhørsledaren, vilket kan uttryckas med ansiktsuttryck, ord, gester mm.

Det är också så att förhørsledarens formulering av frågor påverkas av vilka svar barnet gett på tidigare frågor. Om förhørsledaren ställer en förutsättande, ledande, pressande etc. fråga, så kan denna styra fram ett felaktigt svar, vilket i sin tur kan styra fram en fråga med t ex felaktiga förutsättningar osv. osv. Det ena felet kan ge det andra i en lång kedja.

När det gäller samtal med barn är det väl känt att det största problemet att få sanningsenliga svar uppkommer genom att barn ofta vill ge de svar som de tror att den vuxne vill ha (se t ex Ceci & Bruck,1993; Donaldsson,1978; Doverborg & Pramling,1991; Underwager & Wakefield,1990). Det är också viktigt att ha så god kontroll som möjligt över hur utsagor uppkommer och påverkar varandra även utanför förhörskontexten. Vilka har barnet talat med före förhöret om den aktuella saken och vad exakt har sagts och frågats? Sådana samtal kan ge upphov till föreställningar, minnesförändringar, falska minnen mm. Forskning rörande situationer där den ena parten ingetts förväntansskapande information rörande den andra har i mängder av experiment visat hur lätt förväntanseffekter på den andres beteende uppkommer (se t ex Hewstone, 1989). Förhørsresultat med speciellt barn måste därför bedömas utifrån vilka förväntningar och vilken övertygelse förhørsledaren har. Det varnas i internationell facklitteratur för övertygade förhørsledare (se t ex Ceci & Bruck,1993; Jones, 1992). Det har också visats vid experiment hur barn försöker besvara även bisarra frågor

med hopkonstruerade svar (Hughes & Grieve, 1980) och samma gäller vid en del barnförhör (se t ex Underwager & Wakefield, 1990).

Om man som utredare undviker strikt prövning av hypoteser för respektive emot och dessutom alternativ hypotesprövning eller inte beaktar felmöjligheter/tillförlitlighetsproblem, så föreligger stor risk för att de bedömningar man arbetar fram blir felaktiga.

I Rikpolisstyrelsens rapport 1991:5 "*Vittnesförhör*" ges en relativt lättillgänglig framställning om problem vad gäller frågor vid förhör. Det påpekas hur förhørsledaren kan förvanska informationen och lätt kan påverka vittnen till felaktiga minnesuppgifter. Den fria berättelsen förordas. Pressfrågor betraktas som olämpliga. De innebär press före frågan eller press efter frågan. De kan innebära att frågan upprepas eller att betydelsen av frågan understryks före frågan. Starkare press ger fler felaktiga upplysningar enligt Smith (1986). Det påpekas också i RPS-rapporten att vissa frågetyper "är särskilt ägnade att påverka och leda den hörde och bör därför under alla förhållanden undvikas". Exempelvis nämns som de farligaste förutsättande frågor. Vidare nämns bl.a. valfrågor av olika slag och förväntansfrågor. Med ledande frågor avses frågor som genom sitt innehåll, form eller sätt för deras framställande inbjuder till visst svar (RPS, s 58). Smith (1986) har funnit att det finns stor risk för att (neutrala) vittnen svarar i överensstämmelse med ledande frågor. Mycket tyder på att vittnets egna förväntningar och de förväntningar han tror att andra har, lättare kan göra honom till offer för ledande frågor (RPS, s 63). Det påpekas också att hypotetiska frågor ("om"-frågor) ofta kan leda till felaktiga svar. Det är också så att resultaten av senare förhör påverkas av vad som skett vid första förhöret. Minnet kan påverkas vid första förhöret. RPS-rapporten pekar också på hur språkbruksskillnader mellan förhørsledaren och den förhörde kan leda till fel. När det gäller barn accentueras rimligen detta problem.

Det konstateras med fet stil "varje förhørsledare måste vara medveten om att **kommunikationen mellan den hörde och förhørsledaren är en komplicerad kedja av tolkningar och verbala återgivningar och att det ligger en stor fara i att vara omedveten om detta förhållande** (a.a., s 81f).

Exempelvis de återgivna tio felaktiga förhören med barn i Underwager & Wakefield (1990) belyser vilka absurda uppgifter som efterhand kan växa fram i felaktigt genomförda förhör.

Den sakkunniges metodiska grundprinciper

Grundprinciperna i min granskning innebär hypotesgenerering och hypotesprövning, kritiskt ifrågasättande utifrån forskning och kritiskvetenskapliga arbetsprinciper och öppen redovisning som gör det möjligt att kritiskt ifrågasätta mitt arbete. En svaghet består i att jag tvingas göra urval ur utskrifterna av tids- och kostnadsskäl. Detta urval är dock helt explicit. Urvalet avser att belysa såväl förhørsledarens metodik som att peka på material för hypotesprövning. Utskrifterna innehåller dock mer material av liknande karaktär. En grundprincip i arbetet är utsageanalysen - att undersöka så långt det befintliga materialet medger hur utsagorna uppkommer och utvecklas.

Hypoteser

Utredarna (förhørsledare, soc, barnpsyk) har väsentligen tagit upp en hypotes, dvs. misshandelshypotesen, och behandlar den inte som en hypotes genom att de arbetar utifrån principen om s k "confirmation bias", dvs. söker ensidigt information som talar för och undviker en del information som talar mot hypotesen. Tolkningar sker också ensidigt till förmån för misshandelshypotesen. I den andra förhörsgången har dock material sökts som kan ha relevans för vissa andra hypoteser.

Åtminstone följande uppsättning möjliga hypoteser ter sig efter en första materialgenomgång relevant att ställa upp:

H1: Misshandel har inträffat i enlighet med uppgifterna i videoförhören, varvid antas att barnen använt språket så som vuxna gör.

H2: Förhørsutsagorna har skapats genom omgivningens påverkan - före och/eller under förhören.

H3: Aggression, konflikt etc. föreligger gentemot föräldrarna och flickorna har konstruerat en vag "berättelse" som motreaktion, hämnd eller liknande.

H4: Flickorna vill komma hemifrån och har uppfattat att det kan ske genom att anklaga sina föräldrar för misshandel.

H5: Någon annan, som varit inneboende i familjens bostad, kan ha slagit flickorna.

H6: Någon annan kan ha visat hur man slår barn och erfarenheterna från detta används i svaren.

H7: Flickorna har slagit varandra och erfarenheterna från detta används i svaren.

H8: Flickorna kan ha fått "berättelsen" från något/några andra barn som berättat hur de blivit slagna.

H9: Flickorna har utvecklat en gemensam fantasi eller lek om hur de blir slagna, ev. tillsammans med något/några andra barn som ev. blivit slagna.

H10: Flickorna har fått "berättelsen" från TV-program, videofilm, serietidning, teaterföreställning eller liknande.

H11: Fysiska transaktioner som barnen ogillat har inträffat och uppgifterna har blivit förstärkta/överdrivna genom förhörstekniken, dvs. något, t ex dra i håret, kan vara riktigt enligt barnens språkbruk, men en del av uppgifterna är felaktiga.

H12: Fysiska transaktioner som barnen ogillat har inträffat och uppgifterna har blivit förstärkta/överdrivna i föreställningar och känslor genom att det finns en föräldrar-barn-konflikt.

H13: Det som inträffat har uppfattats olika begreppsligt och språkligt beroende på barn-vuxen-skillnader och beroende på begrepps- och språkskillnader, men också utifrån konfliktkänslor etc. Om t ex en vuxen tagit bestämt i ett barn kan detta bli "slagit" i barnets begrepp och språk, att nudda vid huvudet med ett tennisracket kan bli "slå" osv.

Ev kan det gå att ställa upp ytterligare möjliga hypoteser. För en utredare bör samtliga hypoteser vara med och styra sökandet efter material. För mig som sakkunnig bör hypoteserna styra granskningen av det befintliga materialet, som dock är begränsat av att det verkar ha genererats huvudsakligen genom en enda hypotes och dessutom ensidigt för att bekräfta denna. Därför går det inte för mig att tillfredsställande pröva hypoteserna.

Systematisk genomgång av videoförhör

Jag har noga gått igenom förhørsutskriften, speciellt vad avser de sekvenser som ev. kan innehålla evidens för respektive emot misshandel. Jag gör en del beskrivande konstateranden beträffande frågor och svar samt för fram några tentativa idéer i mina kursiverade kommentarer. Jag har därutöver kontrollerat hur förhørsledare och barn agerar på videobanden. Utsageanalyserna har också genomförts med s k "pruning technique" (Scharnberg, 1993) dvs. vad förhørsledaren respektive barnet säger

separeras kolumnvis, så det blir tydligt varifrån materialet kommer och vem som först tar upp saker. Jag har i kolumnerna med kursiv stil skrivit in mina kommentarer och samtliga understrykningar i utskriftenas yttranden härrör från mig och avser att för läsaren ange sådant som bör uppmärksammas speciellt. Jag har också utfört vissa frekvensanalyser för några av de ord som jag bedömer påverkar barnen.

Se förhørsanalyserna i bilagorna 1,2,3,4,5,6.

Jag har försett varje förhørsanalys med vissa inledande konstateranden och med en avslutande kommentar.

Sammanfattning av resultat av genomgång av videoförhör

I. Utredningsmetodiken

- det är obestriddligt att det inte framkommer vilka budskap barnen fått före förhören och hur de tolkat den uppkomna situationen - en bristande kontroll föreligger därmed rörande utsagornas uppkomst.
- det är obestriddligt att betydelsen av att tala sanning inte diskuteras med barnen i förhören
- det är obestriddligt att beroenden föreligger mellan förhören på så sätt att samma förhørsledare har använts i samtliga sex förhör. Dessutom påverkar innehållet i den första förhörsomgången vad barnen säger i den senare och förhørsledaren gör uttalade anknytningar till det första förhöret. Vidare kan budskap ha förekommit mellan barnen utanför förhören.
- det är obestriddligt att förhörsmetodiken i stor utsträckning innehåller förutsättande, pressande, ledande, hypotetiska m.fl. olämpliga frågor och dessutom ledande rörelser och beröringar. Förhørsledaren sitter nära barnen på en soffa vid förhören. Svar på sådana frågor löper stor risk att vara felaktiga.
- det är obestriddligt att vissa sekvenser förekommer, ibland efter neutrala frågor, där svaren går emot förhørsledarens tendens. Dessa tyder på att misshandel åtminstone inte förekommer i vissa situationer.
- det är obestriddligt att föga av konkreta situationsbeskrivningar föreligger vad gäller just fysiska transaktioner med föräldrarna

II. Hypoteskommentarer

Utredningsmaterialet är ofullständigt i förhållande till vad som krävs för hypotesprövning, men jag skall ändå ge några kommentarer utifrån det befintliga materialet för att belysa situationens komplexitet.

H1. Med tanke på den bristande kontrollen över utsagornas uppkomst och de omfattande inslagen av förutsättande, ledande, pressande etc. frågor samt förekommande beroenden, så finns inte tillförlitliga belegg för

hypotesen. Det finns vissa motsvar som talar mot hypotesen för vissa situationer.

H2. Påverkan före förhören är okänd. Under förhören har mycket stark påverkan förekommit genom felaktig förhörsmetodik. Denna kan ha gett upphov till felaktiga utsagor av stor omfattning.

H3. Oklart.

H4. Oklart.

H5. Verkar inte så.

H6. Data antyder att flickorna har uppfattat andra slå eller hota barn.

H7. Data antyder att våldsamma lekar har förekommit mellan flickorna och i skolan. Oklart om detta används i svaren.

H8. Oklart.

H9. Data antyder att vissa docklekar med "slåss"-karaktär förekommer, men oklart om dessa fantasier förts över på dem själva.

H10. Oklart, men viss våldsexposition förekommer via media för de allra flesta barn. Oklart om denna spelat någon roll.

H11. Det är en möjlig tolkning av förhörresultaten att vissa fysiska transaktioner mellan föräldrarna och barnen har blivit förstärkta i sin verbala framställning genom förhörstekniken.

H12. Oklart.

H13. Möjligt. Förhören berör inte t ex intensiteten i beröringarna. Barnen och förhørsledaren kan ha olika kriterier, definitioner, språkbruk för vad som menas med t ex "slå", "få smäll" mm. T ex har i andra sammanhang förekommit att barn betecknat en vuxens närgångna viftande utan beröring som "pappa slår mig".

Det bör påpekas att faktorerna i flera av tolkningshypoteserna kan samverka, t ex kan den felaktiga förhörsmetodiken ge fler felaktiga svar på grund av flickornas erfarenhetsbas (att de på annat sätt väl känner till vad de talar om). Databasen är så bristfällig att jag avstår från att uttala mig till förmån för någon av hypoteserna.

Kort kommentar till social utredning och barnpsykutredning

Båda dessa dokument uppehåller sig mycket kortfattat vid videoförhören. Det verkar inte som om utredarna i någon större utsträckning arbetat med att söka information mot misshandelshypotesen och med att undersöka alternativa hypoteser. Det redovisas föga hur man kommit fram till bedömningarna, dvs. det grundläggande vetenskapliga kravet om öppen redovisning av tankeleden är inte uppfyllt.

Referaten av videoförhören/utskriften i den sociala utredningen saknar helt källkritik och den omfattande påverkan genom ledande frågor etc. som jag påvisat finns inte ens påpekad. På sid. 21 påstås att berättelserna är oberoende, vilket jag påvisat är felaktigt. Det sägs också att de är "samstämmiga", vilket verkar tydas som att påståendena inte fantiserats ihop. Även detta är ett tankefel, då samstämmighet kan uppkomma genom olika slag av beroenden, t ex barns budskap till varandra eller en gemensam förhållsledares förväntningar och även fantasier kan vara samstämmiga utan realitetsanknytning. Någon uppkomstanalys har inte gjorts i den sociala utredningen.

Det verkar som om BUP har uttalat sig om videoförhören för respektive barn utan att kritiskt analysera utskriften, vilket är ett oombärligt moment. I BUP:s yttrande förekommer också bakom vissa resonemang, tolkningar eller antaganden om att misshandel ägt rum - just det som skall utredas antas. Tolkingarna utifrån antagandet verkar sedan ha använts som belägg för antagandet, dvs. cirkelresonemang verkar föreligga.

BUP har inte heller lagt märke till den omfattande påverkan från förhållsledaren, vilken tydligast märks genom noggrann granskning av utskriften. Som ett exempel ur mängden av tolkningar kan det te sig något anmärkningsvärt att Stina i andra förhöret förutsättande tolkas som "mer försvarsinställd". Av själva förhöret framgår att hon är trött för att hon fått gå upp tidigt och hon gäspar ett halvdussin gånger - en del andra möjligheter icke nämnda. För samtliga tre barnen förekommer i BUP:s yttrande termen "intryck", vilket må vara hederligt, men frågan är om inte grundligare analys än intryck bör krävas.

Sammanfattningsvis uppfyller inte den sociala utredningen och BUP-utredningen grundläggande saklighetskrav. De är skolexempel på s.k. "confirmation bias", dvs. ensidigt sökande efter bekräftelse utifrån ett färdigt antagande om vad som skett.

Sammanfattande bedömning

Utredningsmetodiken i och kring videoförhören med barnen Andersson uppfyller som utförligt visats i bilagorna 1-6 inte grundlagens krav på "saklighet och opartiskhet" (RF 1 kap, 9§).

Vad gäller uppställda hypoteser är de befintliga data alltför ofullständiga och bristfälliga för att jag såsom sakkunnig skall kunna avge en sakligt grundad bedömning.

Efterskrift

I brottmålet hade jag tillgång till utskriften av videoförhören, men åklagaren vägrade att låta mig, av försvaret anlita sakkunnig, få se och lyssna på videoförhören och den av mig då begärda besvärshänvisningen dröjde så länge att det inte var meningsfullt att gå vidare med den saken. I socialmålet kunde jag granska videoförhören på advokatkontoret genom att föräldrarnas advokat fick disponera inspelningarna. I kammarrätten var attityden en annan och i omhändertagandemålet där tilläts både mitt yttrande och mitt vittnesmål, medan bådadera avvisades i brottmålet, där även en advokat som föräldrarna själva anlita avvisades. Såvitt jag minns beslöt kammarrätten om omhändertagande av samtliga tre barn och föräldrarna dömdes i brottmålet i tingsrätten.

Tankefel: en summering

Ett flertal tankefel (se Edvardsson, 2003; Reisberg 2010) kan konstateras eller antyds i utredningsmaterialet. Bakom metodfel finns tankefel. Olika beteckningar (ledord) för tankefel kan avse överlappande eller samma fenomen.

- alternativa hypoteser ignoreras
- bedömningsfel, dvs. bedömningar görs på starkt kontaminerat material
- cirkulär logik, dvs. utredandet bedrivs med hjälp av flera tankefel så att utgångsantagandet inte kritiskt prövas och blir resultat av utredningen
- doktrinen om nollpåverkan, dvs. ingen insikt visas att utredaren är med och påverkar uttalanden från de förhörda
- ensidigt bekräftelsesökande
- falsifieringsfel, dvs. falsifiering av favorithypotes eftersträvas ej
- frågetekniska fel, dvs. tron att felaktigt formulerade frågor kan bidra till

ett korrekt utredande

- imperfecta enumeratio, dvs. ofullständig uppräknig och därmed ofullständigt beaktande av andra faktorer, orsaker, tolkningar etc.
- kritiskt tänkande/kritisk granskning motarbetas aktivt
- källkritiska misstag, dvs. uppgifter godtas utan kritisk prövning
- lyssnandefel, dvs. utredaren har svårt att ta till sig vissa svar
- oberättigade fakticitetsanspråk vid extremt subjektiv metodik, dvs. ”tycka-tro-känna-uppleva”-kulturen som tillåter att vad som helst upplevs och anförs
- påverkansfel, t.ex. genom hamrande med favoritbegrepp
- uppföljningsmissar gällande svar från barnen
- utsageanalytiska tankefel på så sätt att uppkomstfaktorer och utvecklingshistoria för centrala utsagor ignoreras
- övertygelsefixering

Fler tankefel kan tänkas.

Referenser och relevant litteratur

- Ainsworth, P.B. (1998). *Psychology, law and eyewitness testimony*. Chichester: Wiley.
- Axelsson, M. (1999). *Press i utredande samtal med barn*. Örebro universitet, rapport/handledare: Bo Edvardsson.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Baron, J. (1994). *Thinking and deciding*. Cambridge University Press.
- Bekerian, D.A., & Dennett, J.L. (1995). Assessing the truth in children's statements. Chapt 9 in T. Ney (Ed.), *True and false allegations of child sexual abuse. Assessment and case management*. New York: Brunner/Mazel.
- Berliner, L., & Conte, J.R. (1992). Sexual abuse evaluations: Conceptual and empirical obstacles. *Child Abuse & Neglect*, 17,111-125.
- Bjorklund, D. F. (2000). *False-memory creation in children and adults. Theory, research, and implications*. London: Lawrence Erlbaum.

- Bring, T., Diesen, C. et al (red.) (1995). *Förundersökning*. Stockholm: Juristförlaget.
- Bussey, K., Lee, K., & Grimbeek, E.J. (1993). Lies and secrets: Implications for children's reporting of sexual abuse. Chapt 7 in G.S. Goodman, & B.L. Bottoms (Eds), *Child victims, child witnesses. Improving and understanding testimony*. London: The Guilford Press.
- Carlsson, M. (1999). *Är det möjligt att upptäcka när flickor i 10-årsåldern ljuger?* Örebro universitet, rapport/handledare: Bo Edvardsson.
- Ceci, S.J. (1993). Cognitive and social factors in children's testimony. In B. Sales & G. Vandenbos (Eds), *Psychology and law master lectures*. Washington D.C.: APA Books.
- Ceci, S.J. et al (1994). Repeatedly thinking about a non-event: source misattributions among preschoolers. *Consciousness and Cognition*, 3, 388-407.
- Ceci, S.J., & Bruck, M. (1993). The suggestibility of the child witness: A historical review and synthesis. *Psychological Bulletin*, 113, 403-439.
- Ceci, S.J., & Bruck, M. (1998a). Children's testimony: Applied and basic issues. Chapter 11 in W. Damon, I.E. Sigel, & K.A. Renninger (Eds). *Handbook of child psychology. Vol 4*. New York: Wiley.
- Cederström, A. (1996). Forskning om förhör med barn. Kapitel i U. Sjöström (red), *Barns utsagor i utredningar vid misstanke om brott*. Forskningsrapport, Vittnespsykologiska laboratoriet, Stockholms universitet.
- Doris, J. (Ed.), (1992). The suggestibility of children's recollections. Washington D. C.: American Psychological Association.
- Donaldsson, M. (1978). *Hur barn tänker*. Stockholm: Liber.
- Doverborg, E., & Pramling, I. (1991). *Att förstå barns tankar: Metodik för barnintervjuer*. 2:a uppl. Almqvist & Wiksell.
- Edvardsson, B. (1998a). *Källkritiska kriterier för teorier, forskning, utredande och bedömningar*. Högskolan i Örebro, arbetsversion 1998-01-25.
- Edvardsson, B. (1998b). The need for critical thinking in evaluation of information: Criteria, principles and responsibility. Paper presented at the *18th International Conference on Critical Thinking*, Rohnert Park, USA, August 1-4, 1998.
- Edvardsson, B. (2001c). Factors in investigative communication with children. Paper presented at the *10th European Conference on Developmental Psychology*, Uppsala university, August 22-26, 2001.

- Edvardsson, B. (2003). *Kritisk utredningsmetodik – begrepp, principer och felkällor*. 2:a rev. uppl. Stockholm: Liber.
- Edvardsson, B., & Sund, L. (1998). Immediate free recall of brief conversations in investigative work. Paper presented at the *8th European Conference on Psychology and Law*, Sept 2-5, 1998, Cracow, Poland.
- Edwards, D., & Potter, J. (1992). *Discursive psychology*. London: Sage.
- Eisen, M.L., Quas, J.A., & Goodman, G.S. (Eds), (2002). *Memory suggestibility in the forensic interview*. London: Lawrence Erlbaum.
- Ekman, P. (1991). *Telling lies*. New York: Norton.
- Erickson, M. H., Rossi, E.L., & Rossi, S.I. (1978). *Hypnotiska verkligheter. Klinisk hypnos och former av indirekt suggestion*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Falk, E., & Ranta, P. (1995). *Minnen av barndomens sexualitet*. Högskolan i Örebro, rapport /handledare: Bo Edvardsson.
- Garry, M., & Loftus, E. F. (1994). Pseudomemories without hypnosis. *The International Journal of Clinical and Experimental Hypnosis*, XLII (4), 346-362.
- Garry, M., Manning, C.G., Loftus, E.F., & Sherman, S.J. (1996). Imagination inflation: Imagining a childhood event inflates confidence that it occurred. *Psychonomic Bulletin and Review*, 3(2), 208-214.
- Goff, L.M., & Roediger III, H. L. (1998). Imagination inflation for action events: Repeated imaginings lead to illusory recollections. *Memory & Cognition*, 26(1), 20-33.
- Groeger, J.A. (1997). *Memory and remembering. Everyday memory in context*. New York: Longman.
- Gudjonsson, G. (1992). *The psychology of interrogations, confessions and testimony*. Chichester: Wiley.
- Harris, M.J., & Rosenthal, R. (1985). Mediation of interpersonal expectancy effects: 31 meta-analyses. *Psychological Bulletin*, 97(3), 363-386.
- Heaton-Armstrong, A., & Shepherd, E., & Wolchover, D. (Eds). (1999). *Analysing witness testimony. A guide for legal practitioners & other professionals*. London: Blackstone.
- Hewstone, M. (1989). *Causal attribution. From cognitive processes to collective beliefs*. Oxford: Blackwell.
- Hiärne, U. (1676). Kort Betenckiande öffwer de anfechtade Barnens i Stockholm förrige klagans återkallelse och den nya bekennelsen inför den Kongl. Commissorial Rätten i Stockholms Stadzhuus, som begyntes den 11 Sept:s Anno 1676, och intill dato continuerat. Ingår i *Historiska samlingar, femte delen*, s 411-432. Stockholm, 1822. (En kritisk analys av häxprocesserna)

- Hughes, M., & Grieve, R. (1980). On asking children bizarre questions. *First Language, 1*, 149-160.
- Johnson, M.K., Hashtroudi, S., & Lindsay, D.S. (1993). Source monitoring. *Psychological Bulletin, 114*(1), 3-28.
- Jones, D.P.H. (1992). *Interviewing the sexually abused child. Investigation of suspected abuse*. 4th rev ed. London: Gaskell.
- Kassin, S.M., & Kiechel, K.L. (1996). The social psychology of false confessions: Compliance, internalization, and confabulation. *Psychological Science, 7*(3), 125-128.
- Loftus, E.F. (1997). Researchers are showing how suggestion and imagination can create "memories" of events that did not actually occur. *Scientific American*, Sept, 51-55.
- Loftus, E.F., & Pickrell, J.E. (1995). The formation of false memories. *Psychiatric Annals, 25*, 720-725.
- Lynn, S.J., & McConkey, K.M. (Eds), (1998). *Truth in memory*. New York: Guilford Press.
- MacMartin, C. (1999). Disclosure as discourse. Theorizing children's reports of sexual abuse. *Theory & Psychology, 9*(4), 503-532.
- Reisberg, D. (2010). *Cognition. Exploring the science of the mind*. New York: Norton.
- Rikspolisstyrelsen (RPS) rapport 1991:5 *Vittnesförhör*. Stockholm: RPS informationsenhet.
- Roberts, K.P., & Lamb, M.E. (1999). Children's responses when interviewers distort details during investigative interviews. *Legal and Criminological Psychology, 4*, 23-31.
- Robinson, W.P. (1996). *Deceit, delusion, and detection*. London: Sage.
- Rosenthal, R. (1963). On the social psychology of the psychological experiment: The experimenter's hypothesis as unintended determinant of experimental results. *American Scientist, 51*, 268-283.
- Rosenthal, R. (1966). *Experimenter effects in behavioral research*. New York: Appleton-Century-Crofts.
- Rosenthal, R., & Rosnow, R. (Eds) (1969). *Artifact in behavioral research*. New York: Academic Press.
- Rosenthal, R., & Rubin, D.B. (1978). Interpersonal expectancy effects: The first 345 studies. *Brain and Behavioral Sciences, 3*, 377-386.
- Scharnberg, M. (1993). *Textual analysis: A scientific approach for assessing cases of sexual abuse. Vol. II*. Acta Universitatis Upsaliensis. Almqvist & Wiksell International.
- Smith, E. (1986). *Vidnebeviset. En vurdering af afhøringsmetoder og vidneforklaringer*. København: Gad.
- Snyder, M., & Swann, W.B. (1978). Behavioral confirmation in social interaction: From social perception to social reality. *Journal of*

- Experimental Social Psychology*, 14, 148-162.
- Trankell, A. (1956). Trovärdighetsutredningarnas metodik. *Svensk Juristtidning*, 81-101.
- Trankell, A. (1963). *Vittnespsykologins arbetsmetoder*. Stockholm: Liber.
- Underwager, R., & Wakefield, H. (1990). *The real world of child interrogations*. Springfield, Ill.: Charles C Thomas.
- Vrij, A. (2000). *Detecting lies and deceit. The psychology of lying and the implications for professional practice*. Chichester: Wiley.
- Wachtmeister, A. (1943). *För ung att tala sanning?* Stockholm: Natur och Kultur.
- Walton, D.N. (1991). Critical faults and fallacies of questioning. *Journal of Pragmatics*, 15, 337-366.
- Wells, G.L., & Loftus, E.F. (1991). Is this child fabricating? Reactions to a new assessment technique. In J. Doris (Ed.), *The suggestibility of children's recollections: Implications for eyewitness testimony*. Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Wells, G.L., Small, M. et al. (1998). Eyewitness identification procedures: Recommendations for lineups and photospreads. *Law and Human Behavior*, 22(6), 603-647.
- Westberg, P. (1992). Förklaringsbörda och knölargument i brottmål - den moderne domarens vapen i kampen mot brottsligheten? *Juridisk Tidskrift*, 4, 878-896.
- Woll, S. (2002). *Everyday thinking. Memory, reasoning, and judgment in the real world*. London: Lawrence Erlbaum.
- Zaragoza, M.S. et al (Eds), (1995). *Memory and testimony in the child witness*. London: Sage.

Bilaga 1

Analys av videoförhör med Stina Andersson 001219 kl 13.40-14.15. Förhørsledare: pa Pia Polis (= M).

Misstanke: misshandel.

Förhørsutskriften är inte bestyrkt vad gäller utsagornas överensstämmelse med bandet och vissa brister föreligger vid en jämförelse med bandet. Jag har påfört vissa rättelser.

Inget finns sagt om vilka tidigare utsagor Stina gjort, vilka låg till grund för polisanmälan. Dessa utsagor (med ev. frågor till Stina) finns inte redovisade med personkälla och bestyrkande. Inget finns sagt om några samtal i övrigt skett med Stina om den aktuella frågan före förhöret. Inget finns sagt om vad förhørsledaren fått för förhandsinformation rörande Stina och familjen.

Utdrag ur förhørsutskriften görs varvid förhørsledarens och barnets utsagor separeras kolumnvis för att det skall bli tydligt var uppgifterna uppkommer. Mina kommentarer anges med kursivstil och understrykningarna är mina.

Förhørsledaren

Stina, 8 år o 7 mån

sid 4

M: Hör du du Stina, sen hade du berättat i skolan att det var nån som hade varit dum mot dig? (*påminner, ledande*)

S: Njaa

M: Vad var det för nånting då?

S: ...träbitar...Det var en man med (ohörbart) som hade kommit mot mig och så fick jag ont här. (*inget om misshandel hemma utan något annat*)

...

M: Men är det nån vuxen som har varit dum mot dig? (*ledande, vad vet M innan, förväntan?, upprepar "dum"*)

S: Pappa. (*svar på ledande fråga*)

M: Mm, vad har han varit dum på

för sätt då? (*förutsättande, ledande, förstärker ordet dum för tredje gången*)

S: Han har dragit mig i håret och så har han .... så har han liksom...jaa, ja han har helst dragit mig i håret? (*S säger inte att pappa dragit hårt etc. och nämner inget mer trots en ansats; svaret kan vara korrekt eller en konstruktion för att vara M tillags*)

M: Har han gjort nånting mera än dragit dig i håret? (*pressar för att få mer*)

S: Eeehhh ...nej. Inte så mycket. (*motstår press, tonar ner*)

M: Inte så mycket? (*fortsätter pressa*)

S: Nej. (*motstår press*)

M: Men har han nån gång gjort nånting annat än dragit dig i håret? (*fortsätter pressa*)

S: Jaa, lite. (*ger upp, börjar instämna efter 3 pressfrågor, obs "lite", som dämpar ner "jaa", vid upprepning av frågor ändrar barn ofta svar*)

M: Vad har han gjort då då? (*fortsätter pressa*)

S: Då har han ibland... brukar han smälla till mig och så. (*obs tvekan efter "ibland", obs "brukar" - generaliserande, inget konkret exempel, inget om var på kroppen, vad menas med "smälla till"?, ett vanligt mentalt lätt tillgängligt uttryck*)

M: Mm, var smäller han då nånstans?

(upprepar och förstärker Stinas ord "smälla" kopplat till "han"; jfr t ex frågan "Hur då?")

S: Jag vet inte. *(kan tyda på att Stina fabulerade ovan som svar på M:s repeterade press; ett barn i hennes ålder bör veta var hon fått smäll)*

M: Men **om** han smäller dig, var på kroppen smäller han dig?

(hypotetisk sats följd av förutsättande fråga; M uppfattar inte att Stinas "vet inte" tyder på fabulering och kollar inte upp, förstärker -"smäller" 2 ggr till, M pekar vid Stinas kropp med fingret)

S: Jaa. *(svaret helt ologiskt, vill vara M tillags?, förvirrad av frågan?)*

M: Var på kroppen? *(förutsättande fråga givet fabulering från S)*

S: Jag vet inte. Jag kommer aldrig ihåg. *(trots förutsättande fråga inget konkret, bekräftar fabulering)*

M: Slår han ...varför slår han då?

(sista satsen förutsättande fråga förstärker "slår" 2 ggr)

S: Jag vet inte. Det borde nånting när vi inte lyssnar. *(ytterligare bekräftelse på fabulering, obs även fabuleringstecknet "borde nånting" som det verkar för att ge M ett rätt svar, Jfr "Det är när..." vid äkta svar)*

M: Mm, vad händer då?
*(neutral fråga, men svaret
 kan ändå påverkas av
 föregående icke-neutrala
 frågor)*

S: Då slår han oss och så... så..
 och så drar han oss i håret.
*(M har sagt "slår" 2 ggr
 innan S säger det; S verkar
 först säga det M vill
 höra dvs "slår" utan
 konkretisering och
 återvänder sedan till vad hon
 nämnde allra först - "dra i
 håret" - det enda konkreta så
 långt)*

M: Mm, oss säger du, vilka är det
 mera han slår? *(förstärker, kopplar
 "han" och "slår" för tredje gången)*

S: Ingegerd och Monika.

M: Mm. Men när han slår, om du tänker
 efter riktigt Stina, är det här han
slår, här eller här eller här eller ...
 var nänstans slår han?
*(pressfråga, valfråga,
 ledande, hamrar in "han" kopplat
 till "slår" ytterligare tre ggr,
 tar på Stinas kropp genom att
 lägga handen på huvud, axel,
 ryggsidan, lår och åter på axel
 - beröringsledande fråga)*

S: Överallt. ("vet inte" har nu
 ersatts med det i suggestiva
 förhör ibland uppdykande
 "överallt"-fabuleringstecken
 genom sin orealistiska gene-
 raliserande karaktär.
 OBS att detta svar kom efter
 att M ställt pressfråga, hamrat
 in "slår han"/
 "han slår" sex ggr och rört

vid S på fyra ställen;
S kan vilja vara tillags.)

M: Överallt?

S: Jaa. (bekräftar
generaliseringen)

M: Mm, slår han en gång med handen
eller slår han flera gånger?
(hamrar in "slår han" 2 ggr till,
för in idén om att slå "med handen"
före Stina sagt något sådant)

S: Han gör ofta en gång, men när
vi (ohörbart) då slår han
en gång till så där. (tillgodoser
båda alternativen i M:s valfråga
- vill vara tillags?)

M: Mm, om han slår en gång då?
(hypotetisk fråga,
hamrar in ännu ett "han slår")

S: Jag vet inte.
(fabuleringstecken?)

M: Var nånstans slår han då?
(förutsättande, hamrar in
"slår han" en gång till)

S: Han brukar bli arg nånstans i
huset. (svaret tyder på något
annat än att
pappan slår flickan)

M: Mm, men jag menar var
nånstans på dig slår han?
(förutsättande, hamrar in
"slår han" en gång till;
M rör vid Stina)

S: Jag har ingen aning.
(M påstår ju att han slår och S
bestrider inte polisauktoriteten.
S får ingen ledtråd om vad hon
skall svara.)

M: Men vet du om han slår dig
i ansiktet eller om han slår
dig på stjärten? (ledande,
förutsättande, ger två
alternativ; hamrar in
"han slår" 2 ggr till;

M rör vid Stina)

S: Helst på stjärten. (*väljer det sista troligen mer vanliga alternativet vad gäller situationer när vuxna slår barn; svaret kan också tolkas som att S helst vill bli slagen på stjärten, om det skulle inträffa*)

M: Helst på stjärten.
(*förstärker svaret*)

S: Ja. (*svaret befasts*)

M: Du vet Stina, det är många barn som har varit i det här rummet och berättat om såna här saker. Så du behöver inte tycka att det är besvärligt. (*vuxenauktoriteten suggererar starkt i riktning mot att S skall berätta, tar med handen på Stinas knä*)

Sid 6

S: Neej.

M: Nej, utan det är jättebra att man berättar. (*stimulerar starkt S till att berätta något; M tar på Stinas knä*)

S: Mm.

M: För man får ju inte slå vet du.
(*ger budskapet att det skall vara något med slå; M tar på Stinas knä*)

S: Neej. Men pappa han brukar alltid göra det. (*S vet vad M vill höra efter de starka suggestionerna från M, "alltid" är generaliserande, ett fabuleringstecken*)

M: Mm.

S: (ohörbart) en gång att man inte får slå, då gör han det fortfarande. Mamma har slutat och röka.
(*obegripligt, obs att S talar om att mamma slutat röka, INTE om att hon slår*)

M: Jaha. Har det hänt nån gång att mamma har slagit?

*(M introducerar här idén
att mamma har slagit, innan
S sagt något alls i den rikt-
ningen ; lägger handen på
Stinas knä)*

S: Njaa. Ofta.

*(svarar antagligen vad hon tror att
M vill höra; vagt utan konkret
innehåll)*

M: Ofta. *(befäster svaret)*

S: När vi är dumma.

M: Mm. Var slår mamma
nånstans på kroppen då?
*(förutsättande, hamrar in
att mamma slår en gång
till)*

S: Överallt. *(återigen det
generaliserande
svaret utan något konkret;
kan vilja vara tillags - någon
ledtråd har ännu inte getts)*

....

Det här återgivna avsnittet med starkt påverkande förhörsteknik på sid. 4-6 påverkar naturligtvis starkt resten av förhöret. Jag gör bara några få ytterligare utdrag.

...

Sid 8

M: Men du Stina, när du säger att du
får smäll på stjärten, hur gör du då,
står pappa upp eller sitter han eller...
*(valfråga, hamrar in att pappa
ger smäll, ledande; fel i utskrift -
skall vara "om vi nu säger att", inte
"när du säger att", dvs. hypotetisk
fråga; gestikulerar framför S)*

S: Han sitter. *(har fått ledtråd,
väljer åter sista alternativet)*

...

M: Slår han många gånger med
handen? *(ledande, pluralis)*

S: Några. *(svarar pluralis, som
hon fått ledtråd i frågan)*

Sid 9

...

M: Om vi säger att du har varit olydig och pappa blir arg på dig.
(*olämplig hypotetisk fråga, sugge rerande*)

S: Mm. (*tar emot suggestionen*)

M: Mm, vad gör han då?
(*det hypotetiska blir verkligt?*)

S: Ibland brukar han dra ner (ohörbart) (*S har fått ledtråden "dra ner" av M på sid 8*)

M: Det gör han. (*befäster*)

S: Bara. (??)

M: Mm. Och så smäller han dig på stjärten och drar dig i håret. (*serverar historien, när S inte konkretiserat, hamrar in att han smäller en gång till*)

S: Mm.

M: Har han smällt dig på något annat sätt? (*pressar; hamrar in att "han smällt"*)

S: Neej. Det har han inte.
(*motstår pressen, jfr tidigare svaret "överallt" - klar motsägelse. Motsägelser uppträder vid fabulering.*)

M: Har han smällt dig nån annan stans på kroppen? (*pressar, hamrar in att han smällt en gång till*)

S: Mmmm neej. (*motstår pressen, inget utöver det som M påstått ovan har framkommit*)

Sid 10

M: Händer det här varje dag att pappa blir arg och slår dig?
(*ledande, hamrar in att pappa arg och slår än en gång*)

S: Jaa.

Några sekvenser längre ner kommer följande svar från Stina:

S: Jaaa, som pappa gör på mig, varenda dag. (jfr M:s "varje dag" några sekvenser tidigare)

M: Mm, kan du berätta hur pappa gjorde på dig varje dag?
(fortsätter att hamra in iden om om att pappa gjorde något varje dag)

Några sekvenser senare på sid 11 kommer följande:

M: Hur var det pappa gjorde med dig varje dag? (fortsätter att hamra in att pappa gjorde något varje dag; håller på Stinas underarm)

S: Han smällde mig i alla fall på stjärten. (S kan läxan nu, obs uttrycket "i alla fall")

Några sekvenser längre ner på sid 11 följer:

M: Mm. Drar han ner byxorna på Ingegerd och Monika också? (ledande)

S: Jaa. (instämmer i ledande fråga utan att konkretisera)

På sid 12 finns följande belysande sekvens:

M: Mm. Det gör du också. Mm. Mamma då när hon slår.
(hamrar in att mamma slår)

S: Ja då slår hon inte där som pappa gör.

M: Hur gör mamma då?

S: Jag vet inte. Jag brukar alltid glömma bort. (motsäger föregående svar av S)

M: Mm, men om du tänker efter jättenoga hur mamma slår då, slår hon dig ... var nånstans

slår hon? (*pressfråga, suggererar starkt, hamrar in att hon slår 3 ggr*)

S: Hon gör likadant med pappa.
(*motsäger båda de föregående svaren av S*)

M: Likadant som pappa?

S: Um, men hon smäller mig inte på stjärten inte.
(*motsäger närmast föregående svar av S*)

M: Hon smäller dig inte på stjärten.

S: Neej, det är bara ibland.
(*motsäger närmast föregående svar av S; på ett flertal ställen förekommer att S använder dubbla neka-bejaka-svar, vilka ev. är resultat av den pressande förhörstekniken, dvs. först svara som det är, men därpå vilja vara tillags inför förväntningarna*)

På sid. 14 efter alla ledande och hamrande frågor kommer följande sekvens:

M: Är du rädd för pappa?
(*ledande*)

S: Jaa.

M: Är du rädd för mamma?
(*ledande*)

S: Nästan. Men när vi är snälla mot mamma och pappa då blir dom inte...då blir dom snälla mot oss. (*dvs. det svaret på föregående fråga var en generalisering som nu återtats*)

På sid. 15 kommer följande belysande sekvens:

M: Du Stina (*tar på Stinas arm*),
är det...
har pappa gjort dig illa på nåt
annat sätt? (*fortsätter pressa*)

S: Njaeetee. (*obs tvekan; jag
uppfattar inget "j"*)

M: Nån gång. (*pressar*)

S: Neej. Bara ibland.
(*ännu ett exempel på neka-
bejaka-svar*)

M: Hur gör han då? (*pressar*)

S: Uhhhm... han brukar smälla till
mig då, jag vet inte vart.
(*om han "brukade" göra det så
borde S lätt komma ihåg var
fabuleringstecken; på bandet
finns "helst" före "då"*)

M: Vet du inte var han
smäller till? (*hamrar in
att han smäller till än
en gång; rör vid S hand*)

S: Nej. (*fabulering bekräftas*)

M: Smäller han till en gång med
handen eller smäller han till
många gånger med handen?
(*ger två val; hamrar in 2 ggr
till att han smäller till, ledande*)
*viftar 1 gång med öppen hand o
sedan 2 ggr med öppen hand, dvs.
ledande rörelser*)

S: Några stycken så där.
(*obs det vaga "så där"*)

M: Några stycken. Har han smällt
dig nån gång med nånting annat
än handen? (*M för in en ide´ om
att pappa kan slå med något annat,
M hamrar in än en gång att
han smällt*)

S: Jaa. Ja nånting ann... jag vet inte
vad det heter. Nånting som man
har till flugorna.

M: Jaha, en flugsmälla.

S: Ja. (*pappa har nog "smällt" med en flugsmälla på flugorna, men det är inte så givet med denna frågeteknik att han smällt på barnet eller att betydelsen av "smälla" är densamma för M respektive S.*)

M: Mm, när har han smällt dig med den? (*förutsättande, hamrar in att han smällt än en gång*)

S: Han brukar smälla överallt. (*ologiskt svar, återigen det generaliserande överallt - ett fabuleringstecken vid svar på en förutsättande fråga*)

På sid 16 innehåller utskriften omvänt svar i linje med förhørsledarens tendens på ett ställe:

M:...Ingegerd och Monika då, har han slagit dom också med flugsmällan? (*ledande*)

S: Jaaa. Inte idag men helst mig.... (*Enl. bandet: "Nää. Inte dom men helst mig"- Ja i stället för nej gör stor skillnad*)

Det är typiskt för det här slaget av pressande och ledande förhör att allt värre uppgifter konstrueras ju längre förhöret pågår.

På sid. 19 finns följande sekvenser:

M: Mm, men när han slår på magen här Stina (*M tar på Stinas mage*), hur slår han då med handen. Hur håller han handen. Så eller så. (*M visar knuten respektive öppen hand; valfråga, ledande, ledande rörelser att välja på*)

S: Rakt. Som vanligt. (*väljer ett av alternativen*)

...

M: Har han nån gång slagit dig i huvudet? (*ledande, M introducerar idén om att slå i huvudet; hamrar in att "han" slagit än en gång*)

S: Neej. Bara ibland. (*neka-bejaka-svar igen - ge efter för förhørsledaren; spelet kan fortsätta oavsett vilka idéer som M introducerar*)

M: Ibland.

S: Mm.

M: Var slår han då? (*hamra in*)

S: Helst i huvet. (*S vet nu att M vill ha ett sådant svar, obs det anmärkningsvärda "helst", tidigare var det t ex "helst i stjärten"*)

M: Ja, men var i huvet?

S: Jag vet inte. (*felaktig utskrift: enl. bandet "Här uppe" - pekar ovanpå ledande fråga*)

På sid 20 efter att M har suggererat, hamrat, gett förslag och velat ha mer och mer och mer kommer klimax i historierna:

M: Vad sa pappa då?

S: Då sa han så här ...eehhh...nu ska du gå och lägga dig men först ska du få nåt och då fick jag smäll i stället, på huvet. (*obs att det är förhørsledaren som introducerat idén om att slå på huvudet på sid 19, nu utvecklas den; tidigare har S inte alls ens vetat var pappan har slagit - osannolik beskrivning; enl. bandet skall det stå "i huvet"; S pekar inte på huvet när hon svarar*)

M: Har han slagit flera gånger i huvet? (*ledande, hamrar in än en gång att han slagit*)

S: Naaaeiej, ibland så där. (*neka-bejaka-svar igen*)

Tabell 1. Frekvensanalys för vissa ord i första förhöret med Stina

	Förhørsledaren	Stina
1. "slå/r, slog, slått, slagit, slag"	48	9
2. "smäll/a/r, -er, -de"	23	13
3. "arg"	22	2
"lite arg"	0	2
4. "dumma"	4	0
5. "rädd för"	2	0
6. "gjort dig illa"	2	0

Anm. Siffrorna avser de förekomster då orden avser föräldrarna - inte andra personer. Vid negering, t ex "slog inte" från barnet så har inte ordet "slog" räknats, vilket föga påverkar siffrorna.

Tabell 1 visar den omfattande påverkan som skett genom förhørsledarens upprepning av vissa ord i förhöret.

Kommentar

Genom utdragen, kommentarerna och frekvensanalys av några ledande/påverkande ord har påvisats att förhörsmetodiken är grovt felaktig, osaklig och påverkande, även om den har en mjuk, kontaktskapande ton. Förekomsten av pressfrågor, olämpliga ledande frågor, hammarteknik, valfrågor, ledande och ev. påverkande beröringar och rörelser mm är mycket omfattande och förekommer i stor mängd även utanför de här återgivna sekvenserna. Risken att skapa falska uppgifter är stor och så har med stor sannolikhet skett helt eller delvis. Med så omfattande påverkan är det inte möjligt att någonstans ta ut en sekvens i linje med förhørsledarens ensidiga tendens och hävda att den skulle tyda på att något ägt rum. Sekvenserna före den i så fall aktuella sekvensen har då inneburit att påverkan skett, vilket innebär risk för fabulerade svar. Det torde därför inte innebära någon vägande invändning att en del av förhöret av tids- och kostnadsskäl inte har analyserats här (resultatet skulle vad jag kan se inte

ha avvikit för de övriga delarna). I frekvensanalysen har dock hela förhöret medtagits. Det kan möjligen gå att tillskriva några motsvar från flickan i förhållande till förhørsledarens tendens ett värde.

Det finns anledning påminna om vad flickan svarar på sid. 4 , där hon säger allra först att en man kommit mot henne och sedan att pappa har dragit henne i håret men "inte så mycket" mer. Även dessa inledande informationer tillkom genom ledande frågor. Stina associerar alltså först till något annat än misshandel hemma, vilket antyder att denna fråga inte är ett framträdande tema i hennes medvetande. Fysiska transaktioner med pappan kommer upp i flickans svar först efter ytterligare en ledande fråga. Det är vanskligt att ur kritisk-vetenskaplig synpunkt tillskriva förhörsmaterialet något värde som evidens för misshandelshypotesen. Med stor sannolikhet föreligger omfattande fel i förhørsresultat på grund av den felaktiga metodiken, som är starkt behäftad med s.k. "confirmation bias" och "självuppfyllande förhandsuppfattning", dvs. förhørsledaren söker ensidigt bekräftelse utifrån en förhandsuppfattning, vilket påverkar flickan och svaren, vilket påverkar förhørsledaren att söka ytterligare bekräftelse, vilket påverkar svar osv.

Bilaga 2

**Analys av videoförhör 2 med Stina Andersson 010118
kl 10.45-11.30. Förhørsledare: pa Pia Polis (= M).**

Misstanke: uppgift saknas.

Förhørsutskriften är inte bestyrkt vad gäller utsagornas överensstämmelse med bandet och vissa brister föreligger vid en jämförelse med bandet. Jag har påfört vissa rättelser.

Inget finns sagt om vilka kontakter med syskonen som Stina haft sedan förra förhöret 001219 - om hon träffat dem eller talat i telefon med dem. Inget finns sagt om Stina talat med andra vuxna rörande den aktuella frågan.

Till förhörets förutsättningar hör att förhørsledaren är densamma som förra gången och torde ha en förhandsuppfattning baserad på såväl förhandsinformation som förhören med Stina och hennes systrar i december. Stina utsattes den 19 dec, som påvisats för omfattande ledande, förutsättande och upprepade frågor, vilka rimligen lett till inlärningseffekter och minnespåverkan.

Jag gör här några få utdrag. Förhørsledaren betecknas i denna utskrift med F och Stina med S liksom tidigare.

På sid 2 anknyter förhørsledaren 6 ggr till det förra förhöret på ett mycket ledande sätt, medan S till att börja med bara säger "Mm". Förhørsledaren använder orden "slagen/-it, fått/gett smäll" hela 7 ggr innan Stina säger "smälla mig" efter ledande frågor. Med start på påminnelse nr 3 är texten följande:

F: Mm. Och då berätta du för mig om olika saker som hade hänt.
(*påminner, ledande*)

S: Mm.

F: Mm, och att du hade blivit slagen.
(*påminnande, ledande i stället för att fråga förutsättningslöst; det var i första förhöret F som introducerade ordet "slår" och upprepade det en mängd gånger*)

S: Mm.

F: Men sen berätta du för mig om att du hade fått smäll på olika ställen då. (*påminnande, ledande*)

S: Mm.

F: Vad är det för nånting som du har fått smäll av.
(*påminnande, ledande, upprepar ordet "smäll", förutsättande*)

S: .....(*obs svarslös, tyder inte på någon omedelbar association*)

F: Förstår du vad jag menar?.....

Om vi säger så här, vem har gett dig smäll? (*förutsättande, ledande, ordet "smäll" för 3:e gången*)

S: Pappa ... lite ibland mamma.
(*svaret kommer efter en serie ledande frågor, kan mycket väl vara ett svar för att vara tillags*)

F: Mm, vad har dom slagit med för nånting då. (*ledande, upprepar "slagit"*)

S: .....handen.

F: Med handen. Har dom slagit med nånting annat än handen. (*bekräftar + ledande fråga + upprepar "dom slagit"*)

S: Naej.

F: Har det hänt nån gång att dom har slagit med nånting annat än handen. (*ledande, pressar, upprepar föreg fr.*)

S: Jaa, mamma hon brukar smälla mig med såna där käpp eller pinne. (*efter att F använt ordet "smäll" 3 ggr och ordet "slagit 3 ggr", så nämner Stina generaliserande "smälla"; dock kommer "pinne" inte från F, men nämndes av Ingegerd 21 dec och har förekommit enl. flickorna i en inneboende familj*)

F: Med en pinne. Vad är det för pinne då. (*upprepar "pinne" 2 ggr och frågar om den, efterfrågar INTE inträffade händelser*)

S: Den är smal. (*en rätt vanlig egenskap hos pinnar*)

Efter vissa frågor kring pinnen finns på sid. 4 bl.a. följande sekvenser.

F: Får alla ni smäll av pinnen?

När mamma smäller med pinnen

då, är det utanpå byxorna eller

på kläderna eller innanpå?

(hamrar in "smäll, pinnen"

2 ggr; ledande valfråga

barnet vet att dessa alternativ

kan användas)

S: Utanpå utom när vi är nakna, bara har trosor. *(använder två alternativ)*

....

F: Sitter du eller står du eller

ligger du eller? *(ledande,*

ger tre alternativ)

S: Står. *(använder ett av alternativen)*

....

Sid 5

F: Du, Stina, sen berätta du

för mej om nånting annat

också, att om du blev slagen

av nånting annat?

(påminnande, ledande,

"slagen" hamras in igen)

S: Nej. *(obs att S inte känns vid detta, verkar inte viktigt för henne)*

F: Du berättade om en flug-

smälla. Vet du vad en

flugsmälla är? *(påminnande,*

ledande, dubbel fråga)

S: Ja. *(svarar S ja på påståendet eller på frågan?)*

...

F: Mm. Har du blivit slagen av

en flugsmälla nån gång?

(ledande, upprepar flugsmälla

för 3:e gången och "slag/en/it

för 12:e gången)

S: Av pappa. *(inget mer sägs)*

F: Av pappa?

S: Mm. *(fortfarande inget mer)*

F: När hände det då? Slår pappa

på byxorna eller innanpå byxorna

när han slår med flugsmällan då?

(dubbel fråga; ledande valfråga, upprepar "slår"(etc.) för 13:e och 14:e gången)

S: Utanpå. (väljer ett av alternativen, ett flertal andra möjligheter utanför frågan finns, t ex på händer, armar, huvud, smalben)

...

Sid 6

F: Mm. Kommer du ihåg vad som hände på X-gården? Om de var dumma mot dig och på vilket sätt de var dumma? *(trippelfråga, ledande, ordet "dumma" 2 ggr)*

S: Nej. *(dvs. reagerar inte på "dumma"-suggestionen)*

F: Fick du smäll när ni bodde på X-gården? *(ledande, ordet "smäll" än en gång)*

S: Mm. *(inget specifikt nämns, obs den lilla förändringen, när F pressar med en specifikt ledande fråga)*

F: Fick du smäll med pinnen när ni bodde på X-gården? *(ledande, upprepar "smäll" och "pinnen" igen)*

S: Nej, då hade hon ingen pinne. *(motsvar på ledande fråga)*

F: Hur fick du smäll då då? *(förutsättande, ledande, upprepar ordet "smäll")*

S: med handen. *(närmast tillhands liggande svar, fortfarande ingen precisering; F har ställt en serie ledande frågor och hamrat in "smäll" 3 frågor i följd)*

Förhöret kommer senare in på vad som hänt i skolan vad gäller slag, sparkar mm - ett viktigt område att förhöra sig kring. Här framkommer en konkret händelse till skillnad från vad gäller hemmiljön.

F: Har dom slagit dig då?

S: Ja, puttat omkull mej, när dom går på fritiset då brukar (ohörbart) och tog en en höjdar höjdar nej, (ohörbart), och då fick jag den i näsan.

...

På sid. 9 framgår att Stina och Ingegerd slåss ibland enligt Stina, t ex

S: Speciellt Ingegerd och jag vi brukade ofta slåss då börjar vi och drar i håret och (ohörbart) göra det.

På sid 10 finns en sekvens som motsäger att barnen skulle få stryk.

F: Mm. Vad gör mamma och pappa då då när ni bråkar med varandra? (*bra fråga*)

S: Hemma?

F: Mm.

S: Jo, dom säger (ohörbart) gå in på rummet.

...

F: Är du trött Stina?

S: Ja. (*gäspar stort*)

På s. 12-13 framgår att grannflickan Kristinas pappa slår med hand och pinne enligt Stina. Grannbarnen Kristina och Olle slår syskonen Andersson ibland enligt Stina.

På sid. 13-14 finns ännu en sekvens som talar emot att barnen Andersson blir slagna hemma.

F: Jaha, du jag ska bara fråga dig en sak till, när ni har varit dumma hemma och så säger mamma och pappa att ni ska gå till köket, komma till köket.

S: Mm.

F: Vad händer då?(*bra fråga*)

S: Vi måste tala och lite (ohörbart)
Jesus.

Fortsatt samtal om detta som slutar på sid. 14 med:

F: Vad händer då? (*bra fråga*)

S: Då får vi gå upp på rummet, tänka för nåt vad vi har gjort och så.
(*En fundering: vad hade svaren blivit om F frågat ledande t ex "Får ni smäll?" eller liknande. Nu var frågorna neutrala och inget om slår och smäll kom upp.*)

På sid. 16 kommer förhöret in på om flickorna leker att de blir slagna - ett viktigt område att fråga om. Här kommer ytterligare en konkret händelse upp till skillnad från när Stina talar generaliserande om föräldrarnas beteende.

...

F: Vad leker ni, vem är det som slår i leken då?

S: Ja det ska för liksom vi skulle liksom leka ta men fast efter ta då ska vi leka skulle leka att man skulle slå en på låssas, alltså hos Maggan men råkade Ingegerd slå hårt på en.

F: Vem var det, vem slog hon hårt på då?

S: Jag vet inte vad hon hette.

F: Leker du och Ingegerd såna lekar själva?

S: Ja ibland.

F: Slår ni hårt på varandra då?
(*ledande*)

S: Mm ibland ja.

F: Hur är det leker ni nån lek där ni blir slagna i leken?
(*ledande*)

S: Ja.

F: Vad var det för lek då?
(*bra fråga*)

S: Det var en sån här lek som ja vad hette hon, det heter ju, det är nåt

konstigt som jag inte kommer ihåg.

F: Mm, men vad gör ni då då
du och Ingegerd? (*bra fråga*)

S: Man ska, vi försöker och gömma oss
och sen den som man hittar den ska
man slå på, ganska mjukt men då
råka en slå hårt.

Förhöret fortsätter helt rimligt med att ta reda på vad Stina sett på TV och med relationerna till husdjuren, som kan bitas. Här nämns konkreta händelser, t ex följande på sid. 19:

...

S: Och sen när Ingegerd råka
klämma
Nickes tand, tass då då bet
han mej här då trodde han att
det var jag som, han är helt
pucko.

...

F: Har du fått några skador när
hunden har bitit dig då?

S: Jo här hade den en konstigt,
ganska otäckt blod, jag vet
inte vad det var för blod.

F: Har du fått några mera skador
nånstans när han har bitit dig?

S: Här.

Förhørsledaren nämner att hon efteråt skall tala med systemen Monika och förhöret med henne börjar 10 min senare enligt utskriften. Av detta drar jag slutsatsen att Stina och Monika kommit tillsammans till förhören och att kommunikation kring vad som inträffat och vad som förestod kan ha förekommit.

Kommentar

Stina är dämpad och enligt vad som sägs på s 10, 13 resp. 22 "trött" för att hon fått gå upp tidigt. Åtminstone ett halvdussin gäspningar har jag noterat - hon kvicknar till mer mot slutet. Stina snörvlar också här och var. Beträffande misshandelshypotesen framkommer inga evidens av värde i detta förhör. Det lilla som sägs är vagt, utan konkreta händelser, och tillkommer som svar först efter serier av ledande frågor och påminnelser om vad som avhandlats första gången. Förhörsmetodiken är i dessa

sekvenser helt förkastlig ur saklig synpunkt. De långtgående generaliseringar som förekom i det första förhöret om att Stina blev slagen "överallt", "varenda dag" osv. förekommer inte här och inte t ex uppgiften från slutet av första förhöret om att hon blivit slagen i huvudet. I detta förhör dyker en pinne upp som inte alls framkom i det förra trots pressen. Sådana är vanliga i barns lekvärld och pinne har enligt Stina använts i en grannfamilj.

I vissa ur förhörsteknisk synpunkt hyfsade sekvenser (t ex "Vad hände då?"-frågor) framkommer från Stina att när barnen varit dumma så talar föräldrarna med dem och/eller de får gå till sina rum. Dessa sekvenser talar emot misshandelshypotesen, speciellt som de går emot förhørsledarens påverkande tendens.

Det är utmärkt att förhöret har försökt skapa en helhetsbild och öppna för prövning av alternativa hypoteser genom att penetrera sådant som vad som hänt i skolan, med kamrater, mellan syskonen, med de inneboende, med husdjuren, vilka lekar barnen lekt och vad de sett på TV. Dock diskuteras inte alls med Stina hur hon påverkats i förhören av förhørsledaren, om de uppgifter hon lämnat är riktiga mm.

Det är viktigt som referensram för bedömning av generaliseringar rörande fysiska transaktioner med föräldrarna att vad gäller dessa har konkreta händelser knappast nämnts, medan konkreta händelser finns nämnda i detta förhör vad gäller fysiska transaktioner med kamrater och husdjur. I Stinas minne verkar alltså finnas sådana händelser men inte händelser vad gäller att hon blivit slagen av föräldrarna. Detta talar för att felaktiga förhørsresultat föreligger, dels som följd av den felaktiga påverkande frågetekniken och dels eventuellt förstärkt genom att flickorna är väl förtrogna med fysiska våldsamheter sinsemellan och med andra barn och utifrån vad de sett i andra familjer. Det är därför lätt för flickorna att vid suggestion imaginera (föreställa sig) "smäll", "slag", "pinnar" etc. i allmänhet och mot kroppsdelar, men de kan inte i händelser konkretisera vad gäller föräldrarna. Såväl detaljer som känslouttryck brister - båda anses i moderna analyssystem för utsagors validitet viktiga för att avgöra om utsagorna är sanna.

Bilaga 3

**Analys av förhör med Ingegerd Andersson 001221,
10.40-11.03 Förhørsledare: pa Pia Polis (= M).**

Misstanke: misshandel.

Förhørsutskriften är inte bestyrkt vad gäller utsagornas överensstämmelse med bandet.

Inget redovisas om vad som sagts till Ingegerd före förhöret och om det förekommit kontakt direkt eller per telefon med den två dagar tidigare förhörda system Stina eller alternativt om vad som sagts till Ingegerd med anledning av att hon inte fått träffa system Stina. Det framgår av M:s öppningsyttrande att Ingegerd vet att M har träffat system, men vad vet hon om innehållet i vad som sades? I socialutredningen antyds att Ingegerd omedelbart omhändertagits den 19 dec - hur förklarades detta för henne, gavs ett budskap att något var fel med hennes föräldrar? Barn har lätt för att anpassa sig i svar på frågor till dem som har makten över dem, vilket kan förklara många märkliga uppgifter som uppkommit i familjehem.

Förhørsledaren har två dagar tidigare förhört system Stina som gett en del svar som ytligt betraktade, med bortseende från

frågeteknikens påverkan, kan tala för att misshandel sker. Sannolikt har förhørsledaren en förväntan om att få vissa svar. Det är inom forskningen väl känt att även outtalade förväntningar kan ge betydande påverkan. Detta förhör är inte oberoende av förhöret med Stina genom att samma förhørsledare används och genom att Ingegerd bör ha fått någon slags budskap kring den efter förhöret med Stina uppkomna situationen. Det vore viktigt att veta mer exakt vilka budskap.

På sid. 4 börjar de känsliga uttalandena.

M: .... Hör du du, hur är det hemma hos
er då med mamma och pappa?
*(bra fråga, men det finns antagligen
förväntan som inte syns i texten)*

I: Mamma ...ibland blir ....
mamma sa en gång så här, om
ni inte lyder så får ni en
pinne, en sån här pinne, lång
pinne som det gör så ...piskar
så, svishk. Och en gång lydde
inte Stina och Monika, då
fick dom smäll.
*(här finns referens till en
konkret händelse, men det
framgår av fortsättningen
inte att Ingegerd skulle ha sett det
hon nämner - det gäller ju
inte henne själv och kan vara
en historia utifrån vad
syskonen påstått; historien
kan t ex vara fabulerad
utifrån ett faktiskt hot; enl.
Scharnberg 1993 startar en
del fabuleringar utifrån något
som faktiskt inträffat)*

Det framgår på sid. 5 att en som det verkar hos familjen inneboende familj enligt Ingegerd på något sätt, oklart hur, har använt en pinne - detta kan därför vara lätt för barnen att imaginera (föreställa sig).

På sid. 6 finns följande sekvens:

M: Har pappa slagit med pinnen

nån gång? (*ledande*)

I: Neej han slår aldrig med pinne,
bara tar med händerna.
(*obs att Ingegerd säger "tar", inte "slår"*)

M: Mhum. Var slår han med
händerna nånstans då?
(*OBS hur M utifrån sin
förhandsuppfattning gör
om Ingegerds "tar" till "slår",
ledande fråga*)

I: Ibland brukar han dra i örat och
så ibland brukar han dra i håret
och så där och ibland brukar
han ta smisk. (*obs 3 st generali-
serande "brukar" efter ledande
frågor - vara tillags?*)

M: Var smiskar han dig?

I: På stjärten. (*det är lätt att före-
ställa sig*)

M: På stjärten.

I: Det gör väldigt ont. (*det är också
lätt att föreställa sig och kan inte
diskriminera mellan sann och
fabulerad utsaga*)

Sid 7

M: När du får smäll i stjärten av
mamma då, står mamma upp
när hon smäller dig eller
sitter hon? (*ledande, valfråga,
hamrar in "smäll" 2 ggr*)

I: Hon står. (*första alternativet i
valfrågan*)

M: Hon står. Var är du nånstans då?

I: Jag sätter mig på sängen, jag tar
fram rumpan ...eller hon, så tar
hon bort den och så håller hon i
båda händer och så bang, bang,
bang. (*de upprepat återkommande
och varje gång varierade tre
markörorden ger mig en idé om
lek och fantasi:*

"shou, shou, shou"
 "klatsch, klatsch, klatsch"(annan familj)
 "dasch, dasch, dasch"
 "bang, bang, bang"
 "pang, pang, pang"
 "bonk, bonk, bonk"
 "bank, bank, bank")

På sid. 9 säger Ingegerd med syftning på pappa att "han tar fram pinnen" gentemot Monika och Stina. Detta kan jämföras med uppgiften från Stina förhör 2 (sid. 5) om att pappa inte slagit med pinnen och att "Han vet inte ens vart den är". Eftersom motsägelse föreligger är den ena eller båda uppgifterna felaktiga, ett tecken på bristande tillförlitlighet.

På sid. 9 finns bl.a. följande sekvenser:

M: Har han slagit dig nån annanstans,
 om man säger på huvet eller på
 armarna eller på benen nån gång.
(F visar genom beröring på sin egen kropp med båda händerna på alla tre ställena; ledande fråga och ledande rörelser; valfråga)

I: Det har han inte gjort. Jag bara ramlar (ohörbart). *(motsvar)*

...

M: Gråter du? *(ledande)*

I: Jaa. *(svar på ledande fråga)*

M: Vad gör mamma då?
(bra fråga)

I: "Vad är det här för en grinis?"
(fördröjning på svaret ca 3 sek; detta kan mamma mycket väl ha sagt, men även när Ingegerd grät av andra anledningar)

Sid 10

...

I: ...har jag slått Anna då fick jag

gå upp till rummet. Då fick jag inte gå ner (ohörbart).
(*detta svar tyder inte på att Ingegerd blev slagen*)

....

M: Har du fått slag med handen
i stjärten av mamma nån gång?
(*ledande*)

I: Jaa i X-gården har jag fått det.
(*svar på ledande fråga, ingen konkret händelse*)

På sid.11 finns bl.a. följande sekvenser:

M: Är du rädd för mamma?
(*ledande*)

I: Neej, det är jag inte.
(*motsvar på ledande fråga*)

M: Är du rädd för pappa?
(*ledande*)

I: Neej är jag inte. Jag är inte rädd för någon i vår familj....
(*motsvar på ledande fråga; detta motsvar plus motsvar på föregående fråga tyder knappast på att någon omfattande misshandel skulle ha förekommit*)

...

M: Hör du du Ingegerd ...
(*M tar på Ingegerds arm*)

I: Ja.

M: Har det hänt nån gång att nån har slagit dig i huvudet.
(*M tar på Ingegerds arm; M visar med handen på sitt eget huvud; ledande fråga och ledande rörelse*)

I: Ja det har hon. Mamma.
(*svar efter beröringar, ledande fråga och ledande rörelse*)

M: Mm. Har pappa slagit dig i huvudet nån gång?
(*ledande*)

I: Neej. (*motsvar*)

M: Hur har hon handen då,
 har hon den så eller så?
*(visar egen hand öppen
 respektive knuten; valfråga,
 ledande rörelser;
 förutsätter att mamma
 slagit med handen, vilket
 I inte har sagt)*

I: Så. *(visar öppen hand)*

Kommentar

Den situation och de budskap som föregått detta förhör kan i Ingegerds tolkningar (OBS inte de vuxnas tolkningar) ha påverkat vad Ingegerd svarar i detta förhör. Förhöret står i beroendeförhållande till förhöret med Stina två dagar tidigare. Påverkande förväntan finns sannolikt hos förhørsledaren utifrån tidigare förhör med Stina - ledande frågor utgör för övrigt ett tecken på sådan förväntan. Omfattande förekomst av förutsättande och ledande frågor förstör möjligheterna att få fram vad som faktiskt hänt. Några motsvar vid ledande frågor talar emot misshandelshypotesen. Att det samtidigt förekommer generaliserande svar av typ "brukar göra X" innebär en motsägelsetendens i materialet. En motsägelse mellan Ingegerd och Stina beträffande om pappa hanterade den s k pinnen utgör tecken på tillförlitlighetsproblem.

Alternativa hypoteser har inte prövats i förhöret. Någon diskussion om vikten av att tala sanning har inte förevarit i förhöret.

Utifrån här anförda sakliga grunder går det inte att dra några tillförlitliga slutsatser om att fysisk misshandel skulle ha förekommit utifrån detta förhör.

Bilaga 4

Analys av videoförhör 2 med Ingegerd Andersson 010123 kl 11.10-11.40. Förhørsledare: pa Pia Polis (= F). Misstanke: misshandel.

Förhørsutskriften är inte bestyrkt vad gäller utsagornas överensstämmelse med vad som sägs på bandet.

Inget sägs om vilka kontakter direkt eller per telefon som Ingegerd haft med sina båda systrar sedan förra förhöret i december och efter det andra förhör med systerarna som ägde rum fem dagar före detta förhör. Inget sägs om vilka resonemang med vuxna som Ingegerd haft om den situation som uppkommit.

Förhørsledaren är samma som vid förra förhöret och samma som för systerarna. Ingegerds förhör är det sista i andra omgången och förhørsledaren har därmed information från samtliga fem föregående förhör när detta görs. Förhöret är därmed inte oberoende av de övriga och givetvis inte oberoende av det första förhöret med Ingegerd.

Förhöret ger innehåller lite material kring fysiska transaktioner med föräldrarna och mycket mindre än det föregående förhöret med Ingegerd.

Jag gör några få utdrag. Förhørsledaren fått byta beteckning till F jämfört med M i första förhöret.

Sid 3

F: Vad gör Stina och Monika när dom bråkar då? (*F har tidigare själv introducerat ordet "bråkar", ledande*)

I: Jaa, jag vet inte vad dom gör, kanske drar i håret eller nånting sånt där.

....

Sid 5

F: Mm, rycker du också i håret?

(ledande)

I: Bara lite.

F: Lite. Mm.

I: Inte väldigt hårt utan löst så dom säger "aaaj, du gjorde hårt, då säger jag till pappa".

(obs hur konkret beskrivningen här är jämfört med mycket annat; det är tveksamt om hot om att dra in pappa stämmer med en situation med misshandel)

På sid 6 relateras vissa händelser.

...

F: Mm, var det nån som blev arg

på dig för det då? *(ledande)*

I: Neej. Inte så väldigt arg.

*(neka-bejaka-svar)*F: Lite arg. *(förstärker)*

I: Jaa.

F: Vem blev lite arg då?

I: Det var mamma. (ohörbart)

mamma.

F: Mm. Vad hände då då?

(bra fråga)

I: Fick jag mmmmm, jag fick vara ute (ohörbart) i stället (ohörbart).

(talar mot misshandel)

....

F: Vad har dom gjort då?

*(bra fråga)*I: Eehhh...dratt mig i håret harBettan, Bettan drar i håret bara.

(trallar) Sen drar hon. Jag

"Aaaoooooeee", Bettan varför gör du så jämt på mig. Det gör faktiskt ont. Men det kanske...det kan...du gjorde ju så på mig. men det hade jag inte gjort bara, jag hade bara trampat på hennes huvud bara. Du har ju dratt i mitt hår. ia, Ingegerd

har dratt i mitt hår så jag drog tillbaka.

(obs dels den förtrogenhet som Ingegerd här visar med att dra i håret och dels den konkreta anknytningen; jfr de vaga uttalandena vad gäller fysiska transaktioner med föräldrarna)

Förhöret handlar sedan om husdjuren och deras bitande, om TV-program, om trädklättring och att ramla ner från träd. Sedan kommer förhöret in på Jörgens familj som bott hemma hos familjen Andersson vad jag förstår och deras användning av pinne.

Sid 12

F: Hur är Jörgen då, är han snäll mot sina barn?

I: Men mamman hon piskar dom med en pinne så här.

F: Vem då?

I: Mamman.

F: Mamman?

I: Jaa.

F: Deras mamma.

I: Jaa.

F: Vad är det för pinne sa du?

I: En sån hära som dom har hämtat från våran gård.

Sid 13

...

F: Du är det nån annan vuxen, du berätta för mig förra gången då att du hade fått smäll. *(påminner om förra förhöret, ledande)*

I: Neej...jo det hade jag. Jag har fått smäll. Men inte av pinnen. *(obs sekvensen med "nej" först och så byte till "jo" och användning av förhørsledarens ledande ord "smäll")*

...

F: Jaa, men du förstår jag är ju lite glömsk, så det är jättebra om du kan berätta en gång till, bara lite grand, så att jag kommer ihåg rätt... Om du har fått smäll av nånting annat än handen. (*F tar på Ingegerds axel, lutar sig fram emot Ingegerd; verbal och icke-verbal pressfråga*)

I: Ja men det har jag ju. (*det är uppenbart att Ingegerd reagerar på F upprepningsteknik*)

Sid 14

...

F: Men du, jag undrar över om mamma eller pappa har slagit dig med nånting annat än handen. (*F lutar sig fram mot Ingegerd och tittar henne i ögonen; förutsättande, ledande*)

I: .....
dom har slagit mig med handen, dragit i håret kanske, nånting sånt där, men inte ... inget annat.
(*som svar på en förutsättande och ledande fråga är det inte innehållsrikt och står i kontrast till en del svar i första förhöret, obs vagheten i den senare delen av svaret*)

...

F: **Om** du tänker efter riktigt mycket Ingegerd **om** det är nånting annat som dom har slagit med än handen.
(*stark pressfråga, hypotetisk inriktning, ledande*)

I: Dom slår bara med handen. Och drar i örat och drar i håret. Och så har dom pinne nu. (*obs hur Ingegerd först säger "bara" och sedan under pressen lägger till tre stycken "och",*

*hon verkar anstränga sig
att svara upp
mot förhørsledarens krav på MER)*

Sid 15

F: Men vad händer, vad gör
mamma och pappa, då när ni
kommer till köket när ni varit
dumma och dom säger åt er
att ni ska gå till köket.
*(förvirrande fråga, men inte
så mycket ledande)*

I: Jaaa det ... dom berättar det bara
(ohörbart)

F: Dom berättar. *(reflekterar)*

I: Mm.

F: Är dom arga då?
(ledande)

I: Mittemellanarg. *(tillgodoser delvis
den ledande frågan, delvis oberoende)
enl. bandet skall det vara pluralform
- arga)*

F: Mittemellanarga.

I: Ja.

F: Mm, vad händer sen när
dom har berättat då? Vad
ni inte får... *(u a)*

I: (ohörbart) sen när vi blir tyst och
tänkt över, då får vi vara i (ohörbart)
en liten stund bara bara och så där. Vi
kanske tar längre kanske...

F: Hur länge kan ni få vara
på era rum då? *(u a)*

I: Jag vet inte hur mycket klockan är.

Sekvensen ovan talar mot misshandelshypotesen. Observera att
frågorna där varit mindre ledande än på många andra ställen.

På sid. 17 berörs mycket relevant barnens lekar.

F: Leker ni nån gång att ni slår
varandra? *(ledande)*

I: Så där lek.

F: Mm, att ni slåss i leken.

(ledande)

I: Ja Barbie leker vi med
(ohörbart) slåss med.
*(OBS om barnen leker slåss-
lekar med Barbiedockor kan
de vara väl förtrogna med
olika metoder, t ex smiska med
och utan trosor; gm en
studie i Örebro vet vi att en
del flickor i dessa åldrar leker
sexlekar med Barbiedockor
(Falk & Ranta, 1995) -
det verkar rimligt att även
fysiskt våld kan förekomma)*

F: Barbie som slåss.

I: Aa.

F: Slår ni varandra nån gång när
ni leker. I leken alltså.
(ledande)

I: Jaa, ibland.

F: Vad leker ni för lek då?
(bra fråga)

I: Ibla ...i en...vi leker slåleken
med fast vi slår inte hårt
det..det..så här..fick du den i
håret, neej då kanske du drar
hårt (ohörbart) håret.

F: Slåleken?

I: Jaa.

F: Hur gör man då när man
leker slåleken då?

I: Då gör man bara så här ...
hupp...hupp...hupp...då har man
redan slått den man nuddar.
*(jag har tidigare i förhör 1 pekat
på hur Ingegerd använder
ljudhärmande markörer -
här är det helt tydligt fråga om
lek "hupp hupp hupp"; OBS
också den intressanta språkliga
aspekten att Ingegerd kan använda
ordet "slå" när "man nuddar")*

Kommentar

Det har inte framgått hur Ingegerd har påverkats av situationen och de budskap hon fått före förhöret. Det har inte framgått vilka tolkningar hon gjort av det som skett. Frågan om betydelsen av att tala sanning har inte diskuterats i förhöret. Det är möjligt att Ingegerd t ex kan tro eller tycka att det kan vara lämpligt att hålla med förhørsledaren. Kontakterna med syskonen har inte redovisats.

Förhørsledaren har utifrån föregående information med största sannolikhet förväntningar. Det är utmärkt att det andra förhöret försöker ge mer av helhet och visst material som underlag för prövning av alternativa hypoteser. Möjligheten av imaginationer utifrån slåslekar med dockor och med barn samt utifrån en inneboende familjs användning av en pinne framkommer i detta andra förhör. Imaginationerna kring olika former av slag/slås är mentalt lätt tillgängliga och kan ha kopplats in i svaren på förhørsledarens pressande och ledande frågor.

Omfattande användning av ledande frågor mm innebär liksom tidigare ett stort metodproblem. Vissa sekvenser talar emot misshandelshypotesen, speciellt vid motsvar på ledande frågor. När förhørsledaren frågar neutralt ("Vad händer då?") framkommer ibland uppgifter som talar emot misshandel. Innehållet i förhöret vad gäller fysiska transaktioner med föräldrarna är starkt nerotonat jämfört med det första förhöret.

Det finns såvitt jag kan finna i detta förhör inte sakligt underlag för att med anspråk på tillförlitlighet hävda att misshandel skulle ha förekommit genom föräldrarna. Inga konkreta händelser finns nämnda beträffande misshandel från föräldrarna. Däremot finns konkreta händelser rörande annat, t ex fysiska transaktioner mellan barn.

Bilaga 5

**Analys av videoförhör 1 med Monika Andersson
941221 kl 10.10-10.25. Förhørsledare: Pia Polis (= F).
Misstanke: misshandel.**

Förhørsutskriftens överensstämmelse med utsagorna på bandet har inte bestyrkts.

Inget finns sagt om vad som sagts till Monika med anledning av den uppkomna situationen och om vad som skall ske vid förhöret. Det framkommer inte hur Monika tolkat den uppkomna situationen. Det framgår av utskriften för Ingegerd att Monika har förhörts strax före och viss kontakt mellan Monika och Ingegerd kan ha förekommit före och kanske även mellan förhören. Det framgår inte vilken kontakt, om någon, som Monika haft med den två dagar tidigare förhörda Stina.

Förhørsledaren är densamma som i förhöret med Stina och förhöret är således inte oberoende av detta förhör. Det kan antas att förhørsledaren har vissa förväntningar efter att ha förhört Stina.

Jag gör vissa utdrag. Mina kommentarer anges med kursivstil och understrykningarna är mina.

Sid 2

F: ...Hör du du Monika, är det nån som varit dum mot dig nån gång.
(F tar på håret på M; ledande)

M: (ohörbart) Ove har är dum mot (ohörbart)
(dvs. M anger inte någon förälder trots att frågan är helt öppen)

Sid 3

F: Hör du, du säger att dom hade varit dumma mot dig ibland. Är det nån vuxen som har varit dum mot dig nån gång? *(ledande)*

M: Ja det är mamma och pappa.

F: Jaha, vad gör dom när dom är dumma då? *(förstärker, upprepar ordet "dum")*

M: Dom drar mig i örat och

(ohörbart)

F: Vad sa du nu?

M: Smiskar mig på röven.
(om dessa svar uppkommer ur situationens krav eller är äkta går inte att avgöra, de är tämligen konventionella)

Sid 4

F: Mhum, gör pappa så också?
(ledande)

M: Han drar bara i örat och håret. *(svar på ledande fråga)*

F: Jaha. Men när mamma drar ner brallorna då. Hur är det då, står du upp eller sitter du eller...
(det finns inte i tidigare text att flickan skulle ha sagt att mamma drar ner brallorna; valfråga, förutsättande fråga)

M: Jag ligger på rygg. *(tar det sist antydda valet)*

...

F: Du Monika, mamma då, sitter hon eller står hon eller hur är hon då när hon smiskar dig. *(valfråga)*

M: Hon sitter. *(tar första valet)*

...

F: Vad kan dom bli arga för mer då och smiska dig för?
(ledande)

M: Vet inte. *(inget konkret)*

F: Hur ofta är det att du får smisk då? *(ledande)*

M: Vet inte. *(inget konkret)*

...

Sid 5

...

F: Är det många gånger du har fått smäll på röven. *(ledande)*

vad gäller antal och art)

M: Neej, ja bara här är det många gånger. (*obs att hon säger "nej", ändrar till "ja" och använder F:s uttryck "många gånger"; jfr även "vet inte" på föregående fråga*)

...

F: Mm, har pappa smiskat dig på röven? (*ledande*)

M: Neej, han gör det aldrig. Han bara drar i örat och drar i .. ummm...eh (*tvekan ca 5 sek*) drar i håret. (*obs att M här förnekar att pappa smiskat henne på stjärten; jfr F:s nästa fråga*)

F: Mm. Har mamma och pappa slagit dig någon annan stans på kroppen än på stjärten? (*F lägger här in en förutsättning som M förnekat i föregående svar - pappa har inte slagit henne på stjärten enl M*)

M: Neej. (*paus ca 5 sek*)
På huvet.
(*obs neka-bejaka-svaret*)

Sid 6

F:....Har det hänt nån gång att dom har slagit med nånting annat än handen? (*ledande*)

M: Jaae, tennisracket.
(*jag hör "Naae"; de kan ha slagit på något annat än barnen, sägs inte i frågan att de slagit barnen*)

F: Tennisracket?

M: Jaa.

F: Var slog dom nånstans när dom slog med tennisracket? (*förut-sättande, ledande;*

*M har inte sagt att dom slog
just henne)*

M: På röven och här.
(svar på förutsättande fråga)

F: Vem var det som gjorde det?

M: Det var jag och pappa.
*(något underligt svar,
på sid 5 sade M att
pappa "aldrig" smiskat
henne på röven, dvs
motsägelse föreligger)*

Sid 8

F: Om du tänker efter riktigt noga,
har dom slagit dig nån mer stans
på kroppen. *(pressfråga, ledande)*

M: Neej (irriterat). *(irritation
över press?)*

F: Utan det är på huvet och på
röven. *(ledande, föreskrivande)*

M: Mm. Och drar i håret och
örat. *(obs det vaga "mm",
obs två stycken "och" efter
press)*

...

F: Är det varje dag som dom slår
dig? *(ledande)*

M: Neej. Ibland. (suck) *(obs
motsvar först och sedan
svagare enligt F:s tendens)
om M suckar över F eller
över något annat går inte
att avgöra)*

Tabell 3. Frekvensanalys av hela utskriften av videoförhör 1 för Monika.

Ord

Förhørsledaren

Monika

1. "slå/r, slog, slagit"	23	1
2. "smäll/er, smisk/ar"	9	2
3. "arg/a"	1	0
4. "dum/ma"	2	0
5. "rädd för"	2	0
6. "gjort dig illa"	0	0

Anm. Enbart de förekomster av orden som avser föräldrarna har räknats.
Vid negering från barnet, t ex "slog inte" har förekomsten inte räknats.

Tabell 3 avslöjar en stark påverkan från förhørsledaren genom upprepning. Det är t ex först efter att förhørsledaren 17 ggr har sagt "slå, slog, slagit", som Monikas enda förekomst av detta ord dyker upp. Vad som främst skiljer ordfrekvensbilden från förhör 1 med Stina är att "arg" har en låg frekvens i Monikas förhör.

Kommentar

Det har inte alls framgått vilken information Monika har när hon kommer till förhöret och hur hon tolkat den. Hon kan t ex tro att hon skall vara förhørsledaren tillags och ge negativ information om föräldrarna. Betydelsen av att tala sanning har inte alls tagits upp i förhöret. Förhørsledaren är densamma som för Stina. Förväntanseffekter kan föreligga. Oberoende föreligger inte.

Det framgår av utdragen och av frekvensanalysen att omfattande förekomst av förutsättande, ledande m.fl. olämpliga frågor förekommer. Förhöret är inte hypotesprövande utan genomfört enligt "confirmation bias"-principen. Det går inte att hävda att vad som framkommer i förhöret skulle vara tillförlitligt, när den sakliga grunden ser ut på här redovisat sätt.

Bilaga 6

Analys av videoförhör 2 med Monika Andersson

010118 kl 11.40-12.05. Förhørsledare: pa Pia Polis

(= F). Misstanke: inget anges.

Förhørsutskriftens överensstämmelse med vad som sägs på bandet har inte bestyrkts.

Inget finns sagt om vilka budskap Monika fått sedan förra förhöret och hur hon kan tänkas ha tolkat dem. Det kan förutsättas att Monika på något sätt har tolkat den uppkomna situationen. Monika har vad jag förstår av dokumenten varit placerad tillsammans med den äldsta systemen Stina som i första förhörsomgången genomgick ett starkt påverkande förhör (se bil. 1). Monika förhörs 010118 med början 10 minuter efter att Stina förhörts, varför jag antar att de kommit till polisen tillsammans. Förhørsledaren är densamma. Dessa förhållanden gör att förhöret med Monika inte är oberoende av första förhöret och inte är oberoende av de tidigare förhören med systrarna.

I början av förhöret på sid. 2 finns en starkt påverkande sekvens som givetvis förstör all tillförlitlighet rörande att Monika ev. blir slagen vad gäller hela förhöret.

Förhørsledaren

Monika 6 år o 7 mån

Sid 2

F: .... Du var ju här Monika, och vi pratade om hur du hade det hemma förut. Mm. Och du berättade för mig då att du blev slagen. Mm. Av vem blev du slagen? (*påminner, förutsättande, ledande; här föreskrivs vad som gäller för fortsättningen; liksom i förra förhöret förekommer här det högfrekventa uppreparandet av "slå, slog, slagen"*)

M: Mamma och pappa.
(*svar på förutsättande fråga som förutsatt att M blir slagen hemma*)

F: Vad var det dom slog med för nånting då? (*förutsättande, upprepar "slog"*)

M: ohörbart

F: Om du tar bort den här är du jätteduktig Monika, annars har

jag så svårt att höra förstår du.
(F tar på M)

M: Händerna. *(det är vanligt att man slår med händerna)*

F: Händerna. Mm. Är det nånting annat dom slår med än händerna?
(ledande, ger budskap om att hon vill ha mer, hamrar in "slår")

M: Nej. *(snabbt)*

F: Har det hänt nån gång att dom har slagit med nånting annat än händerna?
(pressar, upprepar frågan trots klart nej, hamrar in "slagit")

M: Ibland ja Pinne. *(svaret kommer efter en serie förutsättande och ledande frågor; F ställde först en ledande fråga och fick sedan trots påverkan "nej", dvs. motsvar; sedan ställdes frågan en gång till och pinnen dök upp; enl. forskning är tillförlitligheten större för första svaret än för det andra vid upprepning av frågor; att man kan slå med en pinne finns säkerligen inom M:s imaginativa repertoar och kan plockas fram därifrån; Enl. bandet säger M: "Nej, nej...ibland ja...pinne" vilket gör stor skillnad - neka-bejaka-svar)*

Sid 3

F: När mamma slår med pinnen, var det på byxorna så här eller under byxorna?
(förutsättande, valfråga, hamrar in "slår")

M: Under. *(väljer sista alternativet i valfrågan)*

F: Under byxorna. Mm. Kan du berätta hur det går till när mamma slår med pinnen? (*förutsättande, hamrar in "slår"*)

M: Jag vet inte längre ... (*tyder på att ingen minnesbild finns; fabuleringstecken för tidigare svar?*)

F: Vem är det som tar bort byxorna på dig då? (*förutsättande; sträcker handen mot M:s ben*)

M: Då har jag inga byxor, det är just på dagen. Varför står den här mikrofonen där? (*svaret visar den felaktiga förutsättningen i frågan; att M börjar intressera sig för mikrofonen tyder på att hon inte är särskilt engagerad i frågeställningen*)

F: Det är för att det ska höras vad vi säger. Du Monika, det är så viktigt, förstår du, att jag får reda på att jag förstår riktigt. Jag har ju lite svårt att förstå vad du menar ibland. Den där får vi inte röra vet du. Vem är det som tar bort byxorna på dig? (*pressfråga; upprepar den förutsättande frågan nästan ordagrant (bara "då" fattas), trots M:s tidigare svar - olämpligt*)

M: Men vi går utan byxor ... inte idag... (*vidhåller svar, trots pressfråga och upprepningsfråga*)

Men förhørsledaren kan ändå inte släppa sin tankegång och på sid. 4 kommer följande fråga.

F: Nej. men är det du som tar av... om du har byxorna på dig, och mamma blir arg på dig...

(hypotetisk fråga, ledande)

M: Nej, men jag tar inte av mig byxorna.. *(vidhåller svar trots ledande fråga och tidigare påverkande frågor)*

Sid 5

F: .... Du sa till mig förra gången vi träffades, att du blev slagen med ett tennisrack. *(påminner, ledande, visar vad hon vill ha för material)*

M: Jaa. *(svar på ledande fråga utan konkretisering)*

Förhöret kommer på sid. 6 in på att Monika skulle ha blivit slagen i skolan. Beträffande relationen mellan systrarna säger Monika på sid. 7 bl a att "Stina bråkar mest" och "Ingegerd hon rivs". På sid. 8 kommer förhöret in på Jörgens familj och Monika säger: "Jaha. Det var vi som lärde oss o slå med pinne på.." .

Om Monika här avser barnen Andersson, föräldrarna Andersson eller alla i familjen framgår inte. På sid 5 har Monika som motsvar på ledande fråga förnekat att hennes pappa slagit med pinne, vilket talar för att Monika här menar barnen Andersson. Sedan nämner Monika mamma i nästa svar och kan avse enbart henne redan i första svaret. Då Monika utsatts för omfattande påverkan av förhørsledaren och ev. även utanför förhören så kan svaret inte tillskrivas någon tillförlitlighet.

Förhöret handlar sedan om TV-program med våld som Monika kan ha sett.

På sid. 10-11 kommer följande sekvens med motevidens till misshandelshypotesen.

F: När mamma och pappa säger åt er att ni ska komma till köket..

M: Mm.

F: Mm. Vad händer då? *(bra fråga)*

M: Vet inte. Jag har glömt bort det. Jag har nästan glömt bort allting.

F: Mm. Men om du tänker efter

jättenoga? (*pressfråga*)

M: Jag vet inte i alla fall.

F: Vad händer när dom säger att ni ska gå till köket? (*upprepar tidigare fråga*)

M: Då säger dom lite allt möjligt.

F: Mm. Vad säger dom då då?
(*bra fråga*)

M: Då säger dom kan du hjälpa mig och sånt där.

F: Kan ni göra nånting annat i köket. Om dom säger åt, om ni barn varit dumma, mm, och så säger dom åt er att ni ska gå till köket. Vad händer då? (*hypotetisk fråga, ledande; F böjer sig fram och vidrör nästan M med handen*)

M: Jag vet inte. (*svar på hypotetisk fråga, dvs. det som anges i frågan behöver aldrig ha inträffat*)

Därefter avhandlar förhöret husdjuren. På sid 13 svarar Monika på ledande fråga att Ingegerd och Stina slår varandra "ibland, lite granna". Förhöret fortsätter med samtal kring att Monika ramlat ner ur ett träd.

På sid. 15 gör förhørsledaren en påminnande och ledande anknytning till det förra förhöret liksom ett par gånger tidigare.

F: Du berättade ju för mig förra gången du var här ..
(*påminner*)

M: Mm.

F: Att du blivit ryckt i håret.
(*påminner, ledande*)

M: Ja. (*svar på ledande fråga*)

F: Dragen i örat? Mm. Vem hade gjort så på dig? (*påminner, förutsättande*)

M: Pappa. (*svar på förutsättande fråga*)

Kvantitativ analys

Jag har räknat förhørsledarens användning av orden "slå, slog, slagit" etc. och inkluderat en förekomst vardera av "fick stryk" och "fick smäll" - alla räknade förekomster avser Monikas föräldrar (inte kamrater, annan familj etc.). Förhørsledaren har frekvensen 19 ggr och Monika 2 ggr.

Förhørsledaren når frekvensen 18 innan Monikas 2 förekomster kommer.

Dessutom anknyter förhørsledaren på s 2, 5 och 15, dvs. 3 ggr till vad som sades förra gången, vilket påverkar.

Kommentar

Det har inte redovisats vilken påverkan, vilka budskap, Monika utsatts för före förhöret (bortsett från innehållet i förhör 1) och inget finns om hur hon har tolkat den uppkomna situationen, något som givetvis kan påverka svaren. Förhör 2 startar med anknytning till förhör 1 och stark påverkan sker från början i förhöret. Förhørsledaren hamrar in 18 ggr orden "slå, slog, slagit" etc. med referens till föräldrarna, innan flickan uttalar ordet "slå". Det finns inte heller något nämnt i början av förhöret från förhørsledaren om betydelsen av att tala sanning.

Påverkan genom förutsättande och ledande frågor mm innebär att uppgifter i linje med förhørsledarens tendens saknar tillförlitlighet. Några sekvenser talar emot misshandelshypotesen. Vissa uppgifter framkommer som pekar på att Monika har erfarenhet av våldsamma lekar och vetskap om pinne från en annan familj.